

35 Venäjä arktisella alueella 2020-luvulla.mp3

Äänitteen kesto: 45 min

Litterointimerkinnot

Simo Pesu: Haastattelija
Jonna Niskanen: Vastaaja
Pentti Forsström: Vastaaja
S: Välispiikki

sa- sana jää kesken
(sana) epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-) sana, josta ei ole saatu selvää
(--) useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? : kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

[00:00, musiikkia]

S: Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimestä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskustelevat ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[musiikki jatkuu hetken ja loppuu]

Simo Pesu: Tervehdys kaikille Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimestä -podcastissa. Meillä on tänään teemana Venäjä ja Venäjän näkökulmat tohon arktiseen alueeseen ja millainen toimija se arktisella alueella on. Ja meil on tääl keskustelijoina niin meidän Venäjä-ryhmässä korkeakouluharjoittelijana oleva Jonna Niskanen, ja sitten Venäjä-ryhmän erikoistutkija Pentti Forsström, ja mä olen itse Venäjä-ryhmän vetäjä everstiluutnantti Simo Pesu. Eli Venäjä katsoo sitä pohjoista aluettaan, arktiseksi kutsutaan tossa, niin se omana tulevaisuuden resurssina, resurssina omalle selviytymiselle ja taloudellisena resurssina, se katsoo sen energianvoimavaroihin. Mut me yritetään tänään kattoo vähän, että mikä se on se Venäjälle se, mitä muuta se Venäjälle on se arktinen alue, ja mitä Venäjä siellä tavoittelee ja millaisilla keinoilla se se on sinne menossa.

Mut aluks sellaiseen kysymykseen haetaan vastausta, et mikä se arktinen alue oikein on Venäjälle, ja miten Venäjä sen määrittelee. Mitä sä Jonna siihen, miten sä Jonna sitä purkaisit auki?

Jonna Niskanen: Joo. No arktinen aluehan voidaan määritellä monella tavalla. Jos otetaan huomioon lämpötila tai ikirouta tai vaikka napapiiri tai sitte erilaiset poliittiset sopimukset. Mutta oli se määritelmä sitten mikä tahansa tai minkä mukaan, niin Venäjän arktinen alue on suurin maailmassa. Et se kattaa koko kolmanneksen tästä koko arktisesta alueesta. Ja rantaviivaakin on semmonen 20 000 kilometriä. Mutta sit jos me aatellaan sotilaallisesta näkökulmasta, niin pitää huomata, että esimerkiks tää

pohjoinen laivasto, joka on yksi Venäjän viidestä sotilaspiiristä, ja jonka yhtenä tehtävänä on nimenomaan tää arktisen alueen suojeleminen tai suojaaminen, niin tää alue ei sitten kata tätä koko arktista aluetta, vaan se on sitte pienempi. Eli se alkaa sieltä Murmanskista ja jatkuu tohon Nenetsin autonomisen piirikunnan itäosaan.

Simo Pesu: Joo, me puhutaan valtavasta alueesta Euraasiassa. Tää alue on lähes kolmasosa Venäjän alueesta, mut siel on vain ja ainoastaan alle kaks prosenttia Venäjän väestöstä. Ja siel on osii sen asevoimasta. Ja aluehan on ihmisen toiminnalle niin todella vaikee, et osin jopa vihamielistä siellä. Niin mitä siel Venäjälle on niin tarkeeta? Minkä takia he siellä toimii ja mitä he sieltä haluaa?

Jonna Niskanen: No, Venäjän intressit täällä alueella niin on tää sosioekonominen kehitys ja sitten nimenomaan tää oman maa-alueen turvaaminen. Eli kansallisen turvallisuuden varmistaminen. Voidaan katsoa merkittävimmäks tavoitteeks tällä alueella.

Simo Pesu: Siel on luonnonvarat ja niiden hyödyntämisen mahdollistava infrastruktuuri tuol pohjoisessa, ni se on ollu fokuksessa. Miten se Pentti näkyy Venäjän sotilaspolitiikassa tää Venäjän toive ja tahtotila tuolla pohjoisessa?

Pentti Forsström: Joo, niin kuin Jonna mainitsi, niin tuo pohjoinen alue tai arktinen alue on Venäjän yks sotilaspiiri alueeltaan. Ja siinä suhteessa se, tähän on vasta muutaman vuoden vanha tapaus, niin se on äärimmäisen tarkeä. Siinä mielessä nostettu sen profiilia muiden sotilaspiirien tasolle. Ja myöskin samalla se kehittämissuunnitelma ja kehittämistoimenpiteet on ollu kyllä jo kauemmin tätäkin ennen tapahtunu. Ja itse asiassa vois lähtee sieltä 2000-luvun ehkä alkupuolesta, jolloin oikeastaan Venäjän talous alkoi nousta ja vientitulot kasvamaan, joka sitten heijastui myöskin arktisen alueen kehittämiseen, sotilaallisen infran rakentamiseen siinä 2005, -06, -07 eteenpäin. Samaan aikaan kun asevoimien reformia yleensäkin alettiin tekemään, niin siitä on kiinteät rakenteet pohjoiseen ollu kovassakin rakennusbuumissa, vois oikeestaan sanoo.

Simo Pesu: No, Jonna toikin esiin nää venäläisten itse asettamansa tavoitteet sinne arktiselle alueella. Siellä on turvallisuus ja venäläisittäin se sosioekonominen kehitys. Eli käytännössä et siel ihminen voi toimii sillä alueella, ja se on se, mitä he tuovat esiin esiin heidän suunnitelmissaan ja strategioissa. Mikä siellä on sitten erityisen merkittävää sotilaallisesta näkökulmasta? Me puhutaan, et ihminen yleensä voi toimii sillä alueella, siellä voidaan taloudellista toimintaa harjoittaa, siel voidaan asuu ja elää ja sen jälkeen se kyetään suojaamaan.

Kun me katotaan sitä sitte sotilaallisesta näkökulmasta, sinne on muodostettu sotilashallinnollinen viranomainen, jonka nimi on Pohjoinen laivasto, joka vastaa sitten (--) [06:22]. Niin mitä se Pohjoinen laivasto, mitä sen pitäs siellä saada aikaan?

Pentti Forsström: Nii, kylhän se on tavallaan... Oikeistaan mä palaisin pikkasen taaksepäin. Siis tää on ollu koko Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen täysin tyhjää aluetta. Se on täysin unohdettu. Se tiedettiin, että siellä on siis taloudellista toimintaa, öljynporausta, kaasunnostoa maasta ja kuljetusta ja logistiikkaa. Ja siinä on mun mielestä oikeastaan se, että Venäjä huomaa sen, että hetkinen, heidän tavallaan yks neljänestä alueesta on täysin suojatta. Ja siellä oli myöskin sitten nimenomaan Pohjoinen laivasto. Ja sen ydinasekapasiteetti on se, joka on siinä se mun mielestä se määräävä tekijä ja tuottaja. Ja toinen, mikä liittyy siihen on se, että se on vapaa pääsy.

Siis hetkenä minä hyvänsä meri on vapaa. Ja silloin niin sanotusti vastustaja voi päästä myöskin sinne alueelle. Ja siihen kaiketi herättiin siinä 2000-luvun vaihteessa. Toinen mun mielestä sellainen iso tekijä, joka vaikuttaa tähän sotilaalliseen kuvaan on se jään sulaminen. Siis jäätiköt vähenee ja merireitit vapautuu. Ja siinä suhteessa se logistinen reitti on tavallaan muidenkin käytössä. Ja Venäjä on myös tietysti huomannut sen, että se voi aiheuttaa heille tietynlaisen uhkan, mitä he pyrkii sitten siinä mielessä suojaamaan.

Simo Pesu: Miten se Jonna sulle näyttäytyy se Venäjän Pohjoisen laivaston, mitä sen tehtäviin ja mitä sen pitää saada aikaseksi siellä?

Jonna Niskanen: Joo. No, vähän niinku Penttiki tossa sano, ni mä näen sen, et semmosen vaaditun valmiuden ylläpitämistä ja semmosta ennakoivaa turvaamista. Ja sitten strategisen pelotteen varmistamista. Ja sit tietysti tarvittaessa aseellisen konfliktin torjuminen.

Simo Pesu: Joo. Venäläiset on kirjanneet erityyppisiä ohjelmia näihin tavoitteisiinsa pääsemiseksi ja strategioita tossa 2000-luvun aikana useampia kappaleita. Voisit kuvalla Jonna niitä venäläisten strategioita. Millanen viuhka heillä on niitä strategioita ja mitä niillä yleisesti, millaisilla välineillä Venäjä on näihin tavoitteisiinsa... Se, et ne saa ihmisiä sinne ja he pystyy suojaamaan sen alueen ja pystyy toimimaan sieltä taloudellisesti. Niin millaisilla välineillä ja ajatuksilla he pyrkii sen asian hoitamaan?

Jonna Niskanen: Joo, eli Venäjällä on tosiaan iso liuta, kuten sanoit niin näitä erilaisia asiakirjoja, jotka tulee tuolta valtion johdosta. Ja niitä on eri tasoisia. Lähdetään Venäjän kansallisen turvallisuuden strategiasta ja esimerkiksi Venäjän ulkopolitiikan konseptista, jotka ohjaa sitä toimintaa sille ylempää. Ja sitte lähetään strategiatasolle. On ihan kohdistettu politiikan perusteet arktiselle alueelle, ja sitte on vielä tarkemmin strategia arktisen alueen kehittämiseksi ja tämän turvallisuuden takaamiseksi. Ja vielä näitten lisäksi löytyy vielä tämmönen yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelma tälle alueelle, joka sitte ihan yksityiskohtaisesti kertoo, mitä toimia ja mitä hankintoja alueella ois tarkoitus tehdä.

Simo Pesu: (Miten) [10:36] Venäjän sotilasdoktriini sitte suhtautuu tuohon alueeseen? Sehän on viimeks, viimeisin versio tulee 2014 se heidän doktriininsa.

Jonna Niskanen: No sotilasdoktriinissa ei arktista aluetta korosteta. Et siellä on ihan muutama maininta alueesta, mutta se ei silleen yksityiskohtaisesti määrittele alueen tehtäviä tai toimia.

Simo Pesu: (-) [11:04] Pentti yleisesti sotilasdoktriinia hieman luonnehtia, mikä sen tarkoitus venäläisittäin on. Sehän on erilainen se tarkoitus. Eri mailla on erilainen tarkoitus, et mitä he kutsuvat doktriiniksi.

Pentti Forsström: Juu, kyllä se on tietysti, ehkä vois nyt sanoa, että se on tällainen julistuksellinen informaatioasiakirja, jonka tarkoitus on tietysti tuottaa ja informoida ulkomaailmaa siitä, mitä venäläinen sotilaspolitiikka päämääriltään, tavoitteiltaan toimiltaan ja luonteeltaan yleensäkin on. Ja niinku sanoit että se on 2014, siis Krimin valtauksen jälkeen uudistettu, ja sehän on nyt käytännössä 10 vuotta vanha. Ja siinä suhteessa tässä on maailmassa tapahtunut hyvin paljon muutoksia. Ja niinkun Jonna sanoi, että siinä ei otettu silloin huomioon tätä arktisen alueen kehittämistä, muuta kuin tietysti sen ydinpelotteen ja strategisen pelotteen kannalta. Se on on tietysti

tuotu mainintana siinä. Mutta kyllä oletettavaa on, että jatkossa myöskin arktinen alue varmastikin on sellainen, joka tulee erillisenä mainintana sotilasdoktriinissa myöskin. Ja sitähan varmasti päivitetään paraikaa.

Simo Pesu: Joo. Strategioista. Miten sä Jonna, millaisia asioita... Meillä on nyt, tultiin siihen pisteeseen, et maailma on muuttunut. Eurooppalainen turvallisuusasetelma on muuttunut viimeisen vuoden aikana, kun Venäjä käynnisti sodan ja hyökkäyksen Ukrainaan 2022 alussa. Ja siel on mitä ilmeisin tällaisella strategioilla on voimakkaita päivitystarpeita tarpeita, ja varmasti sitä päivitystä tehdään. Onks se venäläisten näkökulma siihen arktiseen alueeseen, miten he siellä niitä, miten niihin tavoitteisiinsa pyrkii, niin siinä onks se ollut muutoksessa nyt tän vuoden 2020 jälkeen?

Jonna Niskanen: No siis tää uusin strategiahan on julkaistu vuonna 2020. Että siinä ei voi tätä tän hetken maailmantilannetta tietysti ottaa huomioon. Mutta mä näen, että jos verrataan sitä aiempaan strategiaan, niin se ei oo ihan hirveästi sen sisältö muuttunu, mutta asiat esitetään retorisesti voimakkaammin. Ja sellaista pientä niinkun, miten sitä nyt sanois, retorista muutosta on huomattavissa. Mutta tähän nykyhetkeen on vaikea nyt arvioida tietysti strategiaa.

Simo Pesu: Siellä sotilaallisen voiman luomisessa tai sen käyttämisessä, ni onks niissä strategioissa 2020 ja sitä edeltävässä arktisessa strategiassa, niin onks niissä minkäänlaisia muutoksia?

Jonna Niskanen: No, mikä ehkä isoin muutos, niin konfliktipotentiaalin mahdollisuus mainitaan tässä uudessa strategiassa, jota ei sit tässä vanhemmassa oo ollenkaan. Et se on sit ihan semmonen selkee muutos. Että nähään se konfliktin mahdollisuuskin.

Simo Pesu: Joo. Eli se ehkä viimeisin siel taitaa olla se Venäjän ulkopoliittinen strategia, minkä he on julkassu. Ni ottaako se huomioon nyt sitä arktista aluetta millä lailla? Se tuli nyt täs vuonna 2022 jo. Niin he ovat siinä huomioineet tän sodan vaikutuksiin varmastikin.

Jonna Niskanen: Joo, eli tässä kyllä tulee ihan selkeesti. Arktinen alue on nostettu ihan eri tavalla esiin ku siinä vanhemmassa ulkopoliittisessa konseptissa. Sillä on ihan erillinen sellainen kohta. Ja se on ensimmäisten tälläsessä, siellä on semmonen kohta, missä käsitellään eri alueita, niin se on siellä alkupäässä tätä listaa. Ja tulee tosi selkeesti esiin tää, et halutaan turvata arktinen alue.

Simo Pesu: Joo, arktinen alue on nähty sellasena yhteistyöympäristönä, jossa ei sotilaallisen voiman merkitystä ei oo korostettu. Kukaan ei oo halunnu sitä tähän asti tehdä. Arktinen alue kuitenkin ei oo eristetty alue muusta Venäjän toiminnasta tai kenenkään muunkaan arktisen valtion toiminnoista. Ja sitten se, että Venäjä käynnistää sodan Ukrainaa vastaan, jopa lähtee muuttamaan eurooppalaista turvallisuusasetelmaa omasta näkökulmastaan, niin sillähän on vaikutukset nyt sitten arktiseen alueeseen. Tää ulkopoliittinen konsepti varmaan kuvaa sitä asiaa. Ja se yhteistyövaraisuus on sitte se polttava ongelma tällä hetkellä sen arktisen alueen suhteen.

Mut sit kun me mennään siihen, että millaiset venäläiset tavoitteet on. Heillä on myös resurssit ja toimet, eli siellähän on tällanen toimenpideohjelma tän näin arktisen alueen suhteen. Et se oli ilmeisesti tällanen uusi tapa, et valtio lähtee suoraan ohjaamaan vähän lyhyemmälläkin aikavälillä niitä toimenpiteitä, mitä toteutetaan sen arktisen alueen kehittämiseksi ja suojaamiseksi. Millaisia asioita sieltä nousee esiin?

Jonna Niskanen: Joo, no tässä toimintasuunnitelmassa on siis yhteensä 268 tällaista tapahtumaa voiko sanoa listattu, että mitä tehdään tän alueen kehittämiseksi. Ja sieltä löytyy esimerkiksi ihan tällaisten lääketieteellisen organisaatioitten, kuljetusten kehittämistä lentoliikenteen (kehittymyksenä) [17:17]. Sitten sairaanhoitoja ylipäättään pitäis kehittää. Sitten sisältää lentokenttien uudelleenrakennusta, moottoritien rakentamista. Sitten on satamien laajentamista. Ja sitte on esimerkiksi matkailuun liittyvää. Et mikä on ehkä erikoista, niin tässä toimintasuunnitelmassa ei niinkään keskitytä sitte sotilaallisiin asioihin, että tää on enempi sitte tätä sosioekonomista kehittämistä.

Simo Pesu: Sitten kun mennään siihen, et mitä Venäjä sitten käytännössä tekee. Me ollaan puhuttu nyt strategioista, siitä kytkentänä tavoitteiden ja niihin pääsemisen välillä. Mut me ei olla puhuttu resursseista ja toimista ni paljon vielä. Niin millasii käytännön toimenpiteitä heil on siellä ollut käynnissä nyt sotilaallisesta näkökulmasta? Me otettiin tos esiin se, että Pohjoinen laivasto on kehitetty viimeisen vuosikymmenen aikana sotilaspäiäksi eli sotilas hallinnolliseksi yhtymäks, joka huolehtii tuosta alueesta. Niin minkälainen se sotilaallinen kehitys sitten on ollu siellä tähän asti?

Jonna Niskanen: No Venäjähän kehittää, esimerkiksi jäänmurtajat on käynnissä, erilaisia jäänmurtajahankkeita. Tai sit nimenomaan nää lentokenttien kunnostukset tai uusien rakentamiset. Ja sitten esimerkiksi myös, lisäksi sitte tietysti liikenneinfrastruktuuri [takellellin, naurahtaen] liittyy vahvasti myös sotilaalliseen toimintaan. Että sitä pyritään kehittämään. Ja sitte tietysti siinä tulee myös ohessa se, et sitä pystytään sit hyödyntämään myös siviilitarpeisiin, ku kehitetään tätä. Ja rautatiet. Ja sit tietysti uusimpana on nyt tullut ilmi tää tämmönen arktisen internetin kehittäminen, eli myös näitä viestintäjärjestelmiä ollaan nyt olosuhteet mukaan tai huomioon ottaen kehitetty. Että ne sopii, tämmöset langattomat järjestelmät toimii myös tuolla arktisella alueella.

Simo Pesu: Joo. Mennään sieltä 2000- Pentti nosti tos esiin sen, 2000-luvulla alkanut kehittää sitä sotilaallista infrastruktuuria. Käytännössä palauttamaan osia siitä infrastruktuurist, mitkä siel neuvostoaikana oli. Eli he on rakentaneet ilmapuolustusjärjestelmiä, tukeutumispaiikkoja, Jonna tos toi esiin niin yli 20 000 kilometrin mittaiselle rannikolle. Ja näis paikoissa me puhutaan muutaman käden sormista, et mitä paikkoja siellä on. Pentti katot sitä sotilaallista kehitystä, mitä siellä on tapahtunu, näit tukikohtarakentamista, ilmapuolustusrakentamista. Niin millasen näkökulman se sulle antaa, et mihin Venäjä valmistautuu sotilaallisesti rakentamalla tätä infrastruktuuria?

Pentti Forsström: Joo, kyl mun mielestä siinä päällimmäisenä on tiedustelu ja valvonta. Siis siinä mielessä tällainen aluevalvonta ja alueen tarvittaessa puolustus on se ehkä primäärisin syy. Ja toinen, mikä tähän oleellisesti liittyy on nimenomaan sen Pohjoisen laivaston ja nimenomaan siellä erityisesti sitten sen ydinasekapasiteetin suojaaminen. Se on se varmastikin se primäärinen syy mikä siinä on. Mut niinkun Jonna toi esille, että kyllä se tukeutumisjärjestelyjen parantaminen, edellytysten parantaminen niin on osittain myöskin sitä, että vaikka sinne on ryhmitetty pysyvästi joukkoja niinkun sanoit muutamiiin paikkoihin, saarille ja eri tukikohtiin. Mut luodaan edellytyksiä sinne, että sinne pystytään viemään, kuljettamaan lisää voimaa jos tarvis vaatii. Se on selvä. Ja myöskin näiden koko kompleksin logistinen, huollollinen aspekti myöskin otettu mukaan ja pyritty sitä tuomaan ja vahvistamaan ja luomaan niitä edellytyksiä.

Tietysti tässä on mun mielestä koko ajan keskustelus paistaa se, että sinne tuodaan tai sinne viedään. Siellä ei ole. Se tässä on varmasti yks sellainen tietynlainen haaste koko Venäjälle. Se on niinku sanoit, se on vihamielinen alue, se on haasteellista rakentaa pysyvä infraa. Se on haasteellista olla tilapäisestikin siellä. Ja varmastikin tää sosioekonominen tilanne ei ole kaikista niitä ehkä houkuttelevempia suuntia. Ja siinä suhteessa varmastikin venäläiselle se on iso haaste. Ja jos tähän lisätään vielä se, että mitä nyt sitten tää sota Ukrainaa vastaan, niin on aiheuttanut sen, että se taloudellinen toimeliaisuus esimerkiksi Barentsinmerellä on varmastikin laskevalla käyrällä. Ja tuotot mitä sieltä tulee, tietysti se ohjataan Venäjän sisäiseen käyttöön, mutta se vähentää sitä kansainvälisistä investointia, kansainvälistä yhteistoimintaa. Ja Venäjä tavallaan jää yksin sinne alueelle ongelmiensa kanssa. Ja se varmasti on sellainen pitempiaikainen haaste sitten kokonaisuudessaan, minkä he itse asiassa itse ovat myöskin aiheuttaneet.

Simo Pesu: Hyvä. Siihen sotilaalliseen infastrukturiin, siviili-infrastrukturiin liittyen, niin pystytsä Jonna kuvailemaan sitä vähän? Minkä tyyppistä infrastrukturiin he on rakentaneet sitä pohjoista rannikkoa pitkin? Eli se keskeinen asia siinä näyttäisi olevan se, että sitä rakennetaan monikäyttöiseksi. Että se tarjoaa taloudelliselle toiminnalle edellytyksiä, se tarjoaa noille alueille erityisen tärkeälle etsinnälle ja pelastukselle edellytyksiä. Sitten se tarjoaa edellytyksiä sotilaallisen voiman ryhmittämiseen ja edelleen sitte käyttämiseen. Ja se tarjoaa edellytyksiä sitten ilmatilan, merialueen valvontaan erinäisillä sensorijärjestelmillä. Ja (--) [24:11] tarjoaa ne toiminta-. Mut isoin asia, mikä mulla tosta nousee esiin, niin on se, että se kaikki tehdään mahdollisimman monikäyttöiseksi. Niin minkä tyyppistä infraa ja minkä tyyppisiä järjestelmiä venäläiset on suunnitelleet ja rakentaneet sinne?

Jonna Niskanen: Joo, no tietysti yks on tää just tää liikenneinfra. Ja siitä, mikä tulee ilmi siinä toimintasuunnitelmassakin, niin mikä on saatu myös ihan loppuun tehtyä, ni on tämä yksi moottoritiepätkä tuolla Naryan-Marin ja Usinskin välillä, ni sinne on saatu ihan valmiiksi yks tiepätkä. Mutta sitte tietysti keskitytään myös rautateihin, joita yritetään kovasti saada eteenpäin. Mutta sitten ne jostain syistä myös aina keskeytyy nää hankkeet. Et tosiaan tullu ilmi, et olosuhteet on vaikeat ja välimatkat on pitkiä.

Simo Pesu: Joo. No sellaisia hankkeita, jotka on nyt täs Eurooppaan turvallisuustilanteen muutoksessa Venäjän käydessä sotaa Ukrainaa vastaan. Ni onks siel sellasia hankkeita, mitkä on siirtyneet tai muuttuneet täs viime aikoina, jos me katotaan sitä infrastrukturi. Nouseeks sieltä sellasii esimerkkejä esiin?

Jonna Niskanen: No yks on tää just tää rautatiehanke, josta ensi ilmotettiin, että se aloitetaan uudestaan, mutta sitten meni muutama kuukaus, ku ilmotettiin taas, että se laitetaankin jäihin. Että keskitytäänki sitte enempi tänne Kaukoidän suuntaan. Että kun maailmantilanne nimenomaan on muuttunu, niin halutaan sit varmistaa kauppayhteydet tänne idän suuntaan. Kun niitä ei enää sit lännessä samalla tavalla tarvita. Ni tää on yks esimerkki siitä.

Simo Pesu: Joo, toi on se asia mitä Pentti myös kuvas, eli se että resursseja he joutuu priorisoimaan. Ja täs on varmaan yksi esimerkki siitä resurssien priorisoinnista pois arktiselta alueelta. Kaukoidän infrastruktuurin kehittämiseen, Euroopan kanssa taloudelliset suhteet ja yhteistyö, niin on keskeytynyt melkein ja on vähenemään päin. Et siel ei oo sellasta perspektiiviä näkyvissä. Sit jos me mennään edelleen siihen sotilaalliseen toimintaan ja jakoon. Se on tosiaan 20 000 kilometriä on sen rannikon pituus, ja se on todella vaikeakulkunen. Niin millä lailla se siitä kyetään nyt, mitä

sotilaallisia tehtäviä siel kyetään toteuttamaan ja miten se kyetään hallitsemaan? Kun sehän jakautuu nyt ilmeisesti useammalle johtoportaalle myöskin. Että täs me tuotiin esiin Pohjoinen laivasto, joka ylläpitää sitä ydinasepelotteen vastaiskukykyä ja sen lisäksi ylläpitää tän Kuolan alueen puolustusta. Ja yhtä lailla ydinasepelotteen ennakkovaroituskykyä. Ja sitten osin myös torjuntakykyjä ton polaarisen hyökkäyskäytävän yli tosta pohjoisen napa-alueen yli.

Mut sit kun me lähdetään siitä sit valtavia alueita sinne itään päin, johon on ilmapuolustusta on rakennettu. Millä lailla sitä sotilaallisesti kyetään hallitsemaan sitä aluetta? Koska selkeästi läntinen sotilaspiiri, joka on koko läntisen alueen suunnassa Suomi, Baltia Ukraina ja sitten pohjone (sotilaspiiri) [28:05], rakennettu hallinnollinen, sotilaallinen jako, et eri johtoportaat vastaa siitä. Ni millä lailla sitä hallinnollista jakoo on tehty tuonne idän suuntaan?

Pentti Forsström: Juu, se on hyvä hyvä kysymys. Ja se on varmasti sellainen myöskin heille haastetta aiheuttava se. Että koska nimenomaan Tyynenmeren laivastolla on selkeästi osa siellä Beringinsalmen ja Tšukotkan niemimaan ja Kamtšatkan alueella. Se on ihan selvä. Ja siellä väliraja sitten taas Pohjoisen laivaston ja tähän sotilaspiiriin. Elikkä itäinen sotilaspiiri ja pohjoinen sotilaspiiri on myöskin naapureita keskenään. Ja tää on tietysti aika jännä kysymys siinä, että itäinen sotilaspiiri on tietynlainen mannersotilaspiiri myöskin, jolla on sitten Tyynenmeren laivasto osittain alistettuna. Mut Pohjoinen laivasto on sit taas merellinen yksikkö, ja sen yhteistoimintaan liittyy. Ja varmastikin se on mielenkiintoinen kysymys sitten kun nää muut, niin keskinen sotilaspiiri kuin myöskin läntinen sotilaspiiri ulottuu sinne aivan pohjoisrajalle. Että millä tavalla niiden velvoitteet on sitten tähän arktiseen suuntaan, millä tavalla sitä on säädely. Ja se tarkoittaa varmasti sitä, että se joutuu, silloin kallistutaan kyllä yleisesikunnan puoleen, mitä mitä koordinoitua sitten tarvitaankaan sotilaallisten resurssien ohjaamiseen siellä ylhäällä ja pohjoisilla alueilla. Tässä on mun mielestä, tää on niinku sotilaallisesti näin. Mutta sitten miten, niin kuin tuli esille, aika vahvasti Jonna toisille tän monikäyttöisyys näiden infran osalta. Niin miten sitten muut viranomaiset. Se tarkoittaa sitä, että (Rusatom) [30:04] on erityisesti mukana jäänmurtajakalustollaan ja liikenteellisesti. Liikenne- ja viestintäministeriö tai liikenneministeriö on siinä. Että se on aika haasteellinen alue noin yhteistoiminnan kannalta ja johtamisen kannalta kokonaisuutena.

Simo Pesu: Miten venäläiset rakentaa noita uhkakuvia Jonna sieltä doktriineista, niin mitä uhkakuvia ne kytkee erityisesti tähän arktiseen alueeseen? Eli heillä on oma sotilaallinen uhkarakenteensa, jossa nousee ensimmäisenä esiin se ydinaseiskun ennaltaehkäisy. Kun me mennään sieltä alaspäin, niin heillä on Yhdysvaltojen kyky tavanomaisin asein toteuttaa iskukampanja ja ilma-avaruusisku. Venäläiset on tän kuvanneet aika täsmällisesti tän kyseisen uhkan ja rakentaneet ilmapuolustusta, avaruuspuolustustaan viimeisten kymmenien vuosien aikana sen uhkan mukaisesti. Mut millasii sotilaallisii uhkii he kytkee tuonne arktiseen alueeseen?

Jonna Niskanen: Joo, no näissä asiakirjoissa ei suoraan nouse mitään uhkakuvia, että mainitaan vaan, että on se konfliktipotentiaali. Mut sit tietysti jos otetaan tää usin asiakirja, tää ulkopoliittinen konsepti, niin siinä sit taas viitataan USA:han ja Natoon. Mutta näissä aiemmissa ei suoraan mainita, et mikä se uhka voi olla. Mutta sitten just tässä uusimmassa niin kuvataan, että puolustusta tehdään sillä tavalla, että uhka vois tulla sieltä pohjoisnavan suunnasta esimerkiks. Että sillä tavalla sitä kuvataan.

Simo Pesu: Miten ne nostaa Naton siellä esiin tuolla pohjoisella alueella, minkälaisena toimijana?

Jonna Niskanen: No se ilmenee tosiaan vaan tässä ulkopoliittisessa konseptissa, että noissa arktisen alueen voiko sanoa omissa strategioissa niin ei mainita Natoa nimeltä ollenkaan. Mutta tässä ulkopoliittisessa konseptissa se sit nostetaan suoraan, et se on uhka ja uhkaa valtion suvereniteettia ja näin.

Simo Pesu: Joo. (Onks sul) [32:39] Pentti tohon kantaa?

Pentti Forsström: Joo, tää on mun mielestä hyvä, että Jonna otti tän esille. Tähän muualla Venäjän, siis lännessä, etelässä ja idässä tää sotilaallinen uhka on ollut olemassa. Ja nimenomaan Nato on ollut lännessä siinä aina 2010 sotilasdoktriinista alkaen ihan nimellä. Sitä ennen se oli tavallaan tällainen, puhuttiin vähän kiertäen kaartaen läntisestä liittoumasta tai blokeista tai tällaisesta. Mutta 2010 jälkeen se on ollu nimeltä mainittuna nimenomaan Nato. Mut niissä ei, niinkun Jonna sano, että sitä ei kytketty tähän pohjoiseen alueeseen, muuta kun nyt tässä ulkopoliittisessa konsertissa. Ja siinä suhteessa tavallaan se uhkakuva kattaa nyt koko pohjoisen ja läntisen ja osin eteläisenkin sivustan Venäjästä kun katsotaan, Moskovasta kun katsotaan. Ja siinä suhteessa, niinkun Jonnakin sanoi, että tuo idän suunta on nyt sellainen tavallaan henkireikä Venäjälle, mikä on tässä uhkatilanteessa uhkan näkökulmasta myöskin jäljellä. Ja siinä suhteessa tämä tietyllä tavalla korostaa sitä Venäjän priorisointia tuonne pohjoiselle alueelle, noin doktriinitasolla. Mutta myöskin, niin kuin tuli esille, niin myöskin käytännössä, sotilaallisessa käytännössä ja toiminnassa kokonaisuutena.

Simo Pesu: Joo. Katottiin toi sosioekonominen kehitys venäläisittäin, niin se tarkoittaa taloudellista ja yhteiskunnallista kehittämistä siel pohjoisessa. Ja se ei oo ollu helppoo. Et niinku tossa puhuttiin, 90-luvulla Neuvostoliiton romahdettua niin se yhtä lailla romahti se taloudellinen ja yhteiskunnallinen toiminta siellä pohjoisessa, ja ihmisten elinedellytykset heikkeni. Ja siitä eteenpäin varmasti sitä on yritetty tehdä. Nyt kun me katottiin tos kuinka pieni osa Venäjän väestöstä suhteessa niihin valtavia alueisiin asuu siellä, niin minkä tyyppisillä keinoilla ne Jonna yrittää saada, ihmisiä yritetään saada sinne, et siel on riittävä yhteiskunnallinen infra ja taloudellisen toiminnan edellytykset siellä pohjoisessa, joka on sitten taas yhtä lailla sotilaallisen toiminnan edellytys?

Jonna Niskanen: Joo, no Venäjällä on ollut käytössä jo pitkään, ihan sieltä 90-luvulta asti, tällanen sosiaaliturvajärjestelmä, jossa näille pohjoisen arktisen alueen asukkaille luvataan, tai he saa erilaisia tukia elämiseen. Saa palkankorotuksia tietyn vuosien jälkeen. Ja sisältyy erilaisia palkallisia lisälomia, ja näihin sisältyy sitte niinku esimerkiks myös matkakulut. Ja myös terveydenhoito luvataan maksaa, ja tällä tavalla kannustetaan ihmisiä muuttamaan alueelle. Sit lisäks on perustettu tällasia ihan hankkeita, tai tällaisia projekteja. Ihan uusimpana nyt viime vuonna ollut tämmönen Arctic Challenge -projekti, missä yritetään just saada porukkaa muuttamaan alueelle. Ja tässäkin luvataan erilaisia palkkalisiä ja vapaapäiviä. Ja sitten luvataan just asumisessa auttaa ja muuttamisessa. Ja kaikella tällasella yritetään saada ihmisiä muuttamaan alueelle.

Simo Pesu: Joo, se osaaminen on, Venäjällähän väestön ja koon suhteen niin heillä on työvoimapulaa käytännössä. Erityisesti osaavasta työvoimasta. Ja varmasti tällä alueella se korostuu erityisesti, missä infrastruktuurin pitää olla tosi monimutkaista ja vahvaa, et siel pysty edes toimii. Mut jos me mennään siihen sotilaalliseen osuuteen,

ni Pentti, millainen sun näkemyksien ja kokemusten perusteella, ni millainen projekti se on, että sotilaat ja se sotilaallinen osaaminen saadaan tuonne pohjoiseen? Yks tapahan on aivan käskeä. Me tunnetaan me sotilaat se hyvin, mut se ei riitä.

Pentti Forsström: Se on juuri näin, joo. Se ei riitä. Ja tietysti varmasti tää on se perusmenetelmä, millä lähtee. Mut kyllähän täs on sotaväen yksiköllä samaa, mitä Jonna toi esille, että on selkeät erot. Paremmat palkat, paremmat etuudet, yleensäkin noin niin kuin mitä tulee lomien ja tällaisten muiden etuuksien suhteen. Tai palvelusvuosien karttuman tai tällaisten osalta. Mut kyl mie uskon, että tämä siirtohalukkuus sinne ei kovin, sinne ei niinku ylenpalttista imua löydy. Varmastikin se pääasia on se, että mie voisin kuvitella, että siellä rotatoidaan joukkoja. On se sitten nimenomaan näissä, jossa pysyvää miehitystä on. On se sitten ilmapuolustusta tai jotain valvontajärjestelmää tai tiedustelujärjestelmää, ni niitä rotatoidaan jollakin tavalla. Että siellä ei esimerkiksi varusmiehet oo koko ajan, koko palvelusuransa siellä, vaan jonkun aikaa. Ja sitten vaihdetaan miehistöä ja miehitystä jostakin ja tällä tavalla. Mut mie uskon, että se on myöskin haaste henkilön palkatun henkilöstön osalta.

Simo Pesu: Joo. Me ollaan käsitelty nyt kohtuullisen laajasti sitä taustaa, Venäjän tavoitteita siellä alueella ja todettu niitä ongelmia. Ja nyt kun me katotaan sitä heidän sotilaallista kehittämistään siellä pohjoisessa. Niin jos me lähdetään pohtii tällasta hyökkäyksellisyyttä, puolustuksellisuutta, siitä eri tasoilla. Niin miltä se näyttää se pohjoisen alueen sotilaallinen kehittäminen? Onks se Venäjälle hyökkäyksellistä, puolustuksellista? Tarjoaako se molempiin edellytyksiä ja millä tasolla? Eli se on ehkä sellainen mielenkiintoinen kysymys nyt tää Natoon liittyneessä Suomessa, et mikä se venäläisten tavoiteasetelma siellä näyttäs olevan sotilaallisesti. Oliks sulla Jonna sieltä, minkä tyyppisiä sotilaallisia kehittämisiä, rakenteita? Siellä oli myös maavoimien puolelta kehitetty yhtymiä viimeisen vuosikymmenen aikana, siitä eteenpäin, erityisesti kun Ukrainassa Venäjä käynnisti sodan 2014.

Pentti Forsström: Joo, täs vois ekaks, aluks mainita sen, että siis tää varmasti, jos se halutaan nähdä puolustuksellisena, niin on se, että ydinsukellusveneet on partioinut muistaakseni 2007:stä vai 2014:stä alkaen koko ajan. Yks taikka kaksi sukellusvenettä on maailman merillä ollut koko ajan. Ja siinä suhteessa se ydinaseen vastaiskukyky tai myöskin tietysti ensiiskukyky on olemassa. Ja siinä suhteessa Venäjä huolehtii koko ajan tän ydinasekyvykkyuden ylläpitämisestä. Ja siinä suhteessa se varmasti defensiivisyys on tältä osin perusteltua. Mutta jos maavoimia ajatellaan nyt tässä tilanteessa nimenomaan. Sinnehän perustettiin nimenomaan Alakurttiin nää tällaiset kaksi arktista prikaatia Kuolan alueelle. Mutta mun ymmärtääkseni niistä pääosa on nyt Ukrainassa taistelussa, ja niistä pääosa ei myöskään koskaan ikinä palaa sinne pysyvään sijoituspaikkaan. Mutta tästä huolimatta puolustusministeriö on ilmoittanut siitä, että aluetta kehitetään ja sinne varmastikin lisäjoukkoja ollaan suunnittelemassa. Se, että missä aikataulussa sitten pystytään, toteamaan että sinne uusia varuskuntia tai tukikohtia perustetaan, niin sen kyllä aika vasta näyttää. Kyllä tää mun mielestä tää tähänastinen kehittäminen on ollut nimenomaan tällainen suojauksellinen ja defensiivinen nimenomaan. Ja luodaan edellytyksiä lisävoiman tuomiseksi, että mikään hyökkäys, tavallaan aggressio Venäjää kohtaan sieltä pohjasta suunnasta ei olisi mahdollinen. Mut mä en oikein usko muuta kuin tietysti näitten ydinaseen ja laivaston osalta tällainen offensiivinen operaatio on totta kai mahdollinen niin kauan kun meri on vapaa ja käytössä. Niin siihen varmastikin sitä pyritään ylläpitämään.

Simo Pesu: Joo. Kiitoksii Jonna ja Pentti. Me ollaan nyt tarkasteltu arktista aluetta Venäjän näkökulmasta ja yritetty mennä sen sotilaallisiin tavoitteisiin ja sotilaalliseen

toimintakykyyn vähän siellä. Ja tämä on varmasti sellainen teema, mitä me joudutaan seuraamaan ja saadaan seurata jatkossakin. Mut niinku ollaan katottu, niin tollasen valtaviiden alueiden infrastruktuurin kehittäminen, järjestelmäkehittäminen, niin se on vuosikymmenien puuhaa. Eli puhutaan puolustussuunnittelusta enemmän kuin operatiivisesta toiminnasta. Ja Venäjä on nyt viimeisen 10 vuoden aikana niin se on luonut sinne joitakin uusia rakenteita sotilaallisesti. Ja erityisesti ilmapuolustuksen osalta niin ne on näkyviä ja ihan suorituskykyisiäkin. Meripuolustuksen osalta osin. Mutta sitten kun me katotaan niitä joukkomääriä, niitä joukkorakenteita, mitä sinne taas maapuolella on luotu, niin ne tarjoaa lähinnä mahdollisuuden toimia sillä alueella. Eli semmosta laajempaa voimavaraa sinne ei olla luotu. Alue on todellaki vaikea toiminnan kannalta, ja se varmaan se kaksikäyttöisyys tai monikäyttöisyys kaikissa järjestelmissä. Että ne ovat sekä sotilaallisesti, taloudellisesti että sit yhteiskunnan näkökulmastani (käytettäviä) [43:11], ni on ton tyyppisellä alueella se jatko.

Me ei tunneta lopun perin sitä, että miten ilmastonmuutos, joka lämmittää noit pohjoisia alueita vähän voimakkaammin ehkä kun muita alueita, et millaisella aikataululla se muuttaa noiden alueiden niit toimintamahdollisuuksii. Mut mitä ilmeisimmin venäläiset siihen valmistautuu omalta osaltaan. Ja näyttää siltä, että valmistautuvat jatkossakin. Mut nyt Ukrainaan toteutettu hyökkäys on tällä hetkellä syönyt heidän resurssinsa aika vahvasti sotilaallisesti. Ja yhtä lailla sitte se strateginen muutos, mikä on tapahtunut Euroopan suhteen ja heidän strateginen kääntöpyrkimyksensä tonne Aasian suuntaan, niin ne vaikuttaa tähän asiaan. Ja heidän resurssinsa tähän sosioekonomiseen kehittämiseen ei välttämättä ole millään lailla kasvussa ton pohjoisen suhteen. Sit meille jää se kysymys, et onko siellä varsinaisesti mitään kiirettäkään sille kasvu kenenkään suhteen. Et onks se ihmisen toiminta, kuinka nopeasti se siellä sitten mahdollistuu enemmän kuin sitä kyetään nyt siellä tekemään.

Hei kiitos kuuntelijoille. Jonnan laatima raportti tost arktisesta alueesta julkaistaan nyt täs toukokuun viimiseen päivään mennessä meidän rusmilsec.blog-sivustolla. Tervetuloa vilkaisemaan sitä sellaset, ketkä tästä aihepiiristä on kiinnostuneita. Ja me palataan siihen vähän myöhemminkin.

[musiikki soi ja loppuu]